TERMINOLOGIA BOTANICĂ DIN PERSPECTIVĂ COŞERIANĂ[*]

ALINA BURSUC[**]

1. Preliminarii

Dacă lexicologia studiază întreg lexicul unei limbi, lexematica este acea ramură a lexicologiei, definită şi dezvoltată de savantul lingvist Eugen Coşeriu, care se ocupă numai de lexicul structurabil al unei limbi, organizat în structuri lexematice. Pentru delimitarea obiectului de studiu, lingvistul român indică o serie de filtre prin intermediul cărora sunt eliminate treptat categorii de lexic nestructurabil, din care fac parte şi terminologiile de specialitate, elementele populare şi regionale. Scopul acestui articol este de a determina în ce condiţii terminologia botanică, de exemplu, nu poate face obiectul lexematicii coşeriene, ţinând mai mult de cunoaşterea lucrurilor decât de cunoaşterea limbii. Ne propunem să prezentăm succint cele două tipuri de denumiri botanice (populară şi ştiinţifică), cele două tipuri de modele cognitive care le generează (naiv şi savant), cele două manifestări ale instinctului clasificator al omului (inconştientă şi conştientă).

2. Denumirile plantelor

Punctul de plecare îl constituie denumirile pe care comunitatea lingvistică românească le dă unei plante ierboase comune, având florile mici cu petale de un galben electric şi care creşte în zonele umede din pajiştile montane şi din apropierea apelor. Este

[*] Această lucrare a fost realizată în cadrul Proiectului „Dezvoltarea capacităţii de inovare şi creşterea impactului cercetării prin programe post-doctorale”, cofinanţat de Uniunea Europeană şi Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operaţional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007–2013, contract de finanţare nr. POSDRU/89/1.5/S/49944.

[**] Departamentul Socio-Uman, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iaşi, str. Lascăr Catargi, nr. 54, România.

ALIL, t. LI, 2011, Bucureşti, p. 111–119

BDD-A1220 © 2011 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.82 (2026-11-18 08:13:44 UTC)

vorba despre planta numită popular *piciorul-cocoşului*, *piciorul cocoşului târâtor* sau *floare de leac* şi care ştiinţific este identificată prin denumirea latinească *Ranunculus repens L.*, aparţinând familiei *Ranunculaceae*. Cele două tipuri de denumiri reprezintă aceeaşi realitate, însă, în timp ce denumirea populară îi este foarte cunoscută vorbitorului obişnuit, denumirea ştiinţifică îi este complet străină. Denumirea populară, *piciorul-cocoşului*, reflectă o trăsătură fizică a plantei, anume asemănarea frunzei cu un picior de cocoş. Denumirea ştiinţifică, *Ranunculus repens L.*, este utilizată de un cerc restrâns de vorbitori, e vorba de o anumită categorie de lingvişti (lexicografi, terminologi, traducători) şi, desigur, mai ales de cercetătorii botanişti.

Prin sintagma *piciorul-cocoşului*, tratată în cadrul articolului *picior*, în dicţionarul tezaur al limbii române, sunt desemnate nu mai puţin de nouă plante, având sinonime alte denumiri populare, dar de fiecare dată o altă denumire ştiinţifică, atestată pe baza unei bogate bibliografii de botanică românească. Astfel, *piciorul-cocoşului* este explicat drept: „a) plantă erbacee din familia ranunculaceelor, cu frunze adânc dinţate şi cu flori galbene strălucitoare; (regional) curpeniţă, jap, jebdi, floare-broştească, leuştean-broştesc, ochiul-boului, ochiul-broaştei, talpa-cocoşului (*Ranunculus acris*)”; „b) plantă erbacee din familia ranunculaceelor, cu frunze adânc dinţate şi cu flori galbene; (regional) boglar, gălbenele, floare-de-leac, floricică-de-leac (*Ranunculus pedatus*)”; „c) (regional) gălbenele-de-munte (*Ranunculus carpaticus*)”; „d) (regional) floare-de-leac (*Ranunuculus repens*)”; „e) (regional) gălbenele (*Ranunculus polyanthemos*) ”; „f) (regional) cornicei (*Ranunculus auricomus*) ”; „g) (regional) buruiană-de-nouă-daturi (*Ranunuculus auricomus*)”; „h) (regional) boglar (*Ranunculus sceleratus*)”; „i) (regional) iarba-broaştei (*Hydrocharis morsus ranae*)” (DLR, *s.v. picior*, I.1.). Enumerarea de denumiri marchează necesitatea cunoaşterii de către lexicograf, mai ales în cazul dicţionarului academic, a denumirilor ştiinţifice. Lexicograful trebuie să cunoască inclusiv denumirile din literatura de specialitate (aici, botanică) întrucât aceleiaşi denumiri populare îi pot corespunde diferite denumiri ştiinţifice (cf. *piciorul-cocoşului*) sau, invers, mai multor denumiri populare le pot corespunde o singură denumire ştiinţifică (variaţiile regionale în desemnarea aceleiaşi plante). Într-o situaţie similară se află şi traducătorul, care, pentru a echivala denumirile populare ale unei plante în limbi diferite se vede nevoit să se raporteze la denumirea ştiinţifică. Terminologul are un avantaj vădit, deoarece termenul ştiinţific este universal, fiind un derivat şi/sau un compus realizat în limba latină. Dar şi denumirea populară este deosebit de valoroasă pentru lingvist, deoarece oferă indicii despre imaginarul popular românesc, despre procedeele lexicale (compunere în cazul termenului *piciorul-cocoşului*) prin care se manifestă creativitatea colectivă, despre trecerea unui cuvânt dinspre limba comună spre terminologie şi invers.

Denumirea populară îi poate spune botanistului genul sau familia din care face parte planta, utilitatea sau asemănarea cu un element al acelei specii. Denumirea populară poate reflecta un caracter al speciei respective, culoarea (*albăstrele – Centaurea cyanus*, *gălbenele – Calendula officinalis*), forma frunzelor sau altor elemente componente

BDD-A1220 © 2011 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.82 (2026-11-18 08:13:44 UTC)

(*coada-calului – Equisetum arvense, barba-caprei – Aruncus dioicius*), dar există şi denumiri la care sensul s-a pierdut (*măceş – Rosa canina*). Botanistul este conştient de faptul că denumirea populară a aceleiaşi specii diferă de la o zonă la alta şi de la o ţară la alta, în comparaţie cu denumirea ştiinţifică validă a speciei care este una singură. Drept care se poate spune că e un efort inutil pentru botanist să pună accent pe denumirile populare atâta timp cât lucrează cu denumirile ştiinţifice.

3. Instinctul clasificator al omului

Prin intermediul limbajului articulat şi al competenţei designative, pe baza observării asemănărilor şi deosebirilor dintre lucruri (aici, plante), dar şi datorită intuiţiei în ceea ce priveşte existenţa unei ordini a lucrurilor, omul le clasifică. Această trăsătură general umană determină conceperea omului drept „animal clasificator" (Otto Jespersen), calificare ce se adaugă altora similare: „animal politic" (Aristotel) sau „animal simbolic" (Ernst Cassirer). „Omul este un animal clasificator: într-un anumit sens se poate spune că întregul proces al vorbirii nu este nimic altceva decât distribuirea fenomenelor, din care nici două nu sunt la fel în vreo privinţă, în clase diferite pe baza asemănărilor şi deosebirilor" (*Language*, apud Cassirer 1994: 289). Instinctul clasificator se manifestă inconştient în limba comună (în cazul vorbitorului obişnuit), respectiv conştient în limbajul ştiinţific (în cazul specialistului, aici fiind vorba de botanist) (Cassirer 1994: 290). Omul, caracterizat prin instinct clasificator, constată asemănările şi deosebirile dintre lucruri (animale, plante etc.) şi le clasifică, le concepe şi le numeşte în acord cu tradiţia lingvistică căreia îi aparţine. În unele limbi, fluturele este desemnat ca pasăre, iar balena ca peşte, sunt delimitări inexistente în realitate, dar pe care limbile respective le operează în intuirea realităţii. Mai mult decât asemănările şi deosebirile, mai mult decât trăsăturile de suprafaţă, ştiinţa caută în lucruri ordinea, observabilă în trăsăturile esenţiale, de aceea terminologia ştiinţifică se caracterizează prin principii de clasificare precise. Această precizie impusă face ca orice sistem ştiinţific clasificator să fie artificial, numai natura conţine fenomene individuale şi diversificate (cf. Cassirer 1994: 289). Exemplul favorit pentru manifestarea instinctului clasificator în ştiinţă îl constituie sistemul denominativ binar, alcătuit din două cuvinte, ca la numele noastre personale complete, sistem impus de naturalistul suedez Carl (von) Linné (în lucrarea *Philosophia botanica*). De exemplu, la denumirea genului, *Andryala*, şi a speciei, *levitomentosa*, la care se adaugă numele autorului (de obicei prescurtat) care a descris prima dată specia, Nyárády, corect este: *Andryala levitomentosa* (Nyár.). Denumirea *levitomentosa* vine de la perii strălucitori de pe frunze (Chifu 2003), sunt nenumărate cazurile în care denumirea ştiinţifică reflectă un caracter morfologic, uneori acelaşi caracter identificat prin denumirea populară, dar şi numele unei personalităţi sau locul de unde a fost descrisă specia (*Hepatica transilvanica, Dracocephalum moldavicum*).

BDD-A1220 © 2011 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.82 (2026-11-18 08:13:44 UTC)

4. Modele cognitive

Aceeaşi plantă este concepută şi desemnată în două moduri diferite de către vorbitorul limbii române, deşi denumirea ştiinţifică latină nu face parte din lexicul limbii române. Din perspectiva ştiinţelor cognitive, acest fenomen este redat prin noţiunea de „model cognitiv" (Milică 2010), astfel de modele depinzând de cultura dezvoltată de fiecare limbă în parte. În cazul de faţă, modelul cognitiv care generează denumirea populară depinde de limba şi cultura română, însă cel de al doilea este universal, cunoscut şi utilizat, în primul rând, de specialiştii în botanică de peste tot. Cele două modele cognitive, naiv (popular, cultural) şi savant (ştiinţific), reprezintă două tipuri de cunoaştere a realităţii, empirică şi ştiinţifică, în care sunt redate, pe de o parte, trăsături observabile ale plantelor, iar pe de altă parte, trăsături esenţiale ale acestora (Milică 2010). Lingvistic, modelul popular se caracterizează prin: a) dimensiune empirică (acord cu trăsăturile observabile ale plantelor); b) variabilitate (diatopică) denominativă (de exemplu, în Transilvania: *brâul-Maicii-Domnului*, *iarba-şarpelui*, în Muntenia: *iarbă-neagră-şi-mare*, denumire ştiinţifică: *Phalaris arundinacea*); c) imprecizie denominativă (consecinţă a variabilităţii); d) denominaţie vagă (evidentă la denumirile compuse cu termenii generici: *buruiană*, *iarbă*, *floare*); e) specificitate culturală (mai ales) (cf. Milică 2010). Modelul savant, universal, care are la bază sistemul denominativ binar generalizat de Carl Linné, se diferenţiază de modelul popular prin următoarele trăsături: a) sistematicitate (descriere realizată cu ajutorul unei scheme de numire: gen şi specie); b) arbitrarietate (atribuire arbitrară de nume, vezi exemple); c) specificitate nomenclaturală (fiecare domeniu de cercetare ştiinţifică are necesităţi denominative specifice); d) precizie denominativă (reflectarea caracteristicilor esenţiale ale plantelor, la recomandarea lui Linné); e) stabilitate terminologică; f) economie (12 litere) şi eufonie (cf. Milică 2010).

5. Sistemul denominativ binar

Caracterizat printr-o fire speculativă şi o logică severă, Linné manifestă o predispoziţie specială pentru sistematizarea lucrurilor, drept care stabileşte ordine în cunoaşterea lor (Váczy et al. 1999: 16). Acest fapt se materializează încă din primele sale lucrări, în care clasifică diferite lucruri: ca medic realizează clasificarea ştiinţifică a bolilor (*Genera morborum*/ *Genurile bolilor*) şi a substanţelor medicinale (*Materia medica*/*Substanţele medicinale*), apoi clasifică lucrări din bibliotecile persoanelor care, în momente esenţiale din viaţa sa, i-au pus la dispoziţie colecţiile personale de cărţi, culminând cu sistematizarea plantelor, animalelor sau mineralelor.

Începând din Antichitate, în demersul de cunoaştere a plantelor s-au realizat inventare de plante şi de denumiri, astfel că se poate face o evaluare cronologică şi cifrică a speciilor cunoscute: Hippocrate – 234 de specii vegetale (sec. V î.Hr.), Theophrastos – 500 specii

BDD-A1220 © 2011 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.82 (2026-11-18 08:13:44 UTC)

(sec. III î.Hr.), C. Plinius Secundus – 1000 specii (sec. I), C. Clusius – 1400 specii (1582), C. Bauhin – 6000 specii (1623), P. Tournefort – 10176 specii (în jurul anului 1700), J. Ray – 18665 (un an mai târziu) (Váczy et al. 1999: 39; Knapp 2011). Sistemele de numire erau simultan sisteme de descriere, întrucât specialiştii echivalau descrierea speciilor cu numele speciilor respective, rezultând nume frazeologice destul de complexe un exemplu îl constituie un nume dat de P. Michelius (1729) şi alcătuit din nu mai puţin de 27 de cuvinte: *Trifoliastrum pratense corymbiferum, non repens, humi stratum, alta radicatum, foliis subrotundis alba falcata macula vix notatis, floribus minoribus suaveribentibus, siliquis tetraspermis, superna parte tantum marginatis, semine fusco* (Váczy et al. 1999: 39–40). Prin intermediul acestor sisteme de clasificare, cei dinaintea lui Linné au încercat să stabilească grupări logice într-un sistem cuprinzător şi uşor de descifrat, însă fără succes (Váczy et al. 1999: 51). Eforturile de ordonare se confruntau cu faptul că în lucrările botaniştilor, denumirile erau preluate după bunul plac şi după propriul mod de a gândi al fiecăruia, ceea ce a făcut ca aceeaşi plantă să capete denumiri ştiinţifice diferite în lucrări diferite, fără posibilitatea vreunui control (Váczy et al. 1999: 54). Linné (1736) impune un sistem cu totul nou, în care numărul de specii cunoscute de naturalist se reduce la 5666, cu precizarea că în lumea întreagă, numărul plantelor cunoscute în perioada respectivă se ridica la 10000 de specii.

În lucrarea din 1730, *De nuptiis et sexu plantarum* (*Despre fecundaţie şi sexualitate la plante*), Linné prezintă noile criterii de sistematizare a plantelor: organele de înmulţire ale florilor (numărul staminelor şi stigmatelor – organe sexuale masculine şi feminine ale plantelor) (Váczy et al. 1999: 16). Clasificarea a fost receptată în epocă, dar şi de către ceilalţi naturalişti drept imorală (Váczy et al. 1999: 17, 31), în contradicţie atât cu providenţa divină, cât şi cu cercetarea ştiinţifică. Din cele două criterii de clasificare pe care le cunoştea: artificială (pe criteriul sexualităţii) şi cea naturală (de înrudire), Linné optează pentru cea artificială, care porneşte de la un caracter comun de natură morfologică şi ajunge, pe baza caracterelor individuale, la treapta cea mai de jos a clasificării, *specia* (Váczy et al. 1999: 52). Avantajele clasificării artificiale, esenţială, numită şi clasificare pe criteriul sexualităţii, constau în simplitate (se pleacă de la un caracter morfologic), aranjare uşoară şi aplicare în practică (Váczy et al. 1999: 52). Linné critică tendinţa generală anterioară de echivalare a descrierii cu numele plantei, cere diferenţierea celor două şi formulează principii de descriere (economie prin evitarea cuvintelor de prisos şi a verbelor; redare completă şi exactă a conţinutului descrierii) (Váczy et al. 1999: 40) şi de numire a plantelor. Anterior lui Linné, predomina sistemul *polinominal*, însă ocazional se utiliza şi sistemul *binar* (Rayus, Gessner, Clusius, Bauhinus) (Váczy et al. 1999: 53). Aşadar sistemul denominativ binar nu a fost creat de Linné, însă a fost impus ca obligatoriu şi generalizat de către acesta, rezolvându-se astfel definitiv problemele şi confuziile generate de fenomenul plurinominalităţii (Váczy et al. 1999: 54).

Natura este caracterizată prin ordine, iar cei care s-au apropiat de natură, în scopul cercetării şi înţelegerii funcţionării sale, au intuit şi observat într-o măsură mai mică sau mai

BDD-A1220 © 2011 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.82 (2026-11-18 08:13:44 UTC)

mare această ordine. Prin nomenclatura botanică/zoologică nu s-a creat ordine în natură, ci aceasta a fost redată, sau mai bine recreată cu ajutorul limbajului. Poate nu întotdeauna cercetătorii (antici, medievali) au reuşit să surprindă în criteriile de clasificare trăsăturile esenţiale ale naturii. Este posibil ca Linné, înzestrat cu anumite calităţi pe care le-a exersat în alcătuirea altor clasificări, să fi reuşit cel mai bine să identifice una dintre trăsăturile esenţiale pe care natura le „poartă" în ea, în ideea că omul le poate descoperi şi utiliza cât mai potrivit tocmai pentru a înţelege ordinea din natură. Mijlocul prin care putea fi făcută ordine în ştiinţa nomenclaturii botanice (şi nu numai, ci şi în cea zoologică), aflată în haos, a fost aşadar pentru Linné recrearea ordinii cu respectarea câtorva principii de numire (Váczy et al. 1999: 54): numirea numai binară a unei plante prin trăsăturile prin care se deosebeşte de celelalte plante; denumirea cu un singur termen latinesc a unităţilor superioare speciei (gen, familie); utilizarea unui substantiv pentru numele genului şi a unui adjectiv pentru numele speciei; lungimea denumirii speciei sau a unei subunităţi de maxim 12 litere (nomina sesquipedalia), fiind însă şi excepţii (28 de litere). Sursele numelor genurilor le-au reprezentat: cuvinte din limba greacă (cărţile lui Theophrastos, sec. IV î.Hr.), limba latină (cărţile lui Plinius, sec. I), nume create de alţi botanişti sau forjate chiar de Linné de la diferite nume proprii. Deşi numele vechi ale plantelor nu mai sunt folosite, Linné propune utilizarea lor ca denumire secundă, eventual terţă, în condiţiile în care acestea deveniseră de prisos, fiind excluse prin adoptarea denumirilor ştiinţifice. După numele latin urmează numele celui care a descoperit şi a creat pentru ştiinţă un nou taxon (Váczy et al. 1999: 53).

6. Obiectul lexematicii

Cuvântul, ca unitate biplană de expresie şi conţinut (Hjelmslev), respectiv de semnificant şi semnificat (Saussure), reprezintă obiectul de studiu al lexicologiei. În funcţie de relaţiile care se stabilesc la nivelul celor două planuri ale cuvântului, se poate vorbi de patru discipline lexicologice (Coşeriu, 1964:161-162): lexicologia expresiei (relaţiile dintre semnificanţi), lexicologia conţinutului (relaţiile dintre semnificaţi), semasiologie (relaţia dintre cele două planuri dinspre planul conţinutului) şi onomasiologie (relaţia dintre cele două planuri dinspre planul expresiei). Eugeniu Coşeriu a acordat o atenţie specială planului conţinutului, sub aspectul schimbărilor semantice, întrucât acesta e planul insuficient cercetat de lexicologia tradiţională, fiind adesea identificat cu realitatea extralingvistică sau pus în relaţie nemijlocită cu expresia. Astfel, lexicologia conţinutului se ramifică la rândul ei, în viziunea lui Coşeriu, în: lexematică sau semantică structurală, lexicologia semantică asociativă, lexicologia semantică a normei şi lexicologia semantică a discursului (Coseriu 1964: 164). Pornind de la teoria germană a câmpurilor lexicale în formularea Trier–Weisgerber, în lucrarea din 1964, *Pour une sémantique diachronique structurale*, lingvistul român pledează pentru studiul structural al conţinutului prin adoptarea principiului opoziţiilor funcţionale şi a perspectivei diacronice.

BDD-A1220 © 2011 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.82 (2026-11-18 08:13:44 UTC)

Obiectul lexematicii sau al semanticii structurale îl reprezintă studiul structural al semnificaţiei sau al semnificatului lexical, adică al modului în care conţinutul este structurat într-o anumită limbă. Însă, pentru că nu tot ce există în lexic este structurat, e necesar să se recurgă la o serie de filtre, astfel încât în final să fie supus studiului lexematicii numai semnificatul lexical. Sunt bine-cunoscute cele şapte distincţii preliminare pe care Coşeriu le propune pentru atingerea acestui scop: 1) cunoaşterea lucrurilor/cunoaşterea limbii; 2) limbaj/metalimbaj; 3) sincronie/ diacronie; 4) tehnica liberă a vorbirii/discursul repetat; 5) arhitectura limbii (limbă istorică)/structura limbii (limbă funcţională); 6) sistem, normă, tip, vorbire; 7) distincţia dintre tipurile de conţinut: desemnare, semnificaţie, sens (Coşeriu 1994: 93).

Prima distincţie trebuie făcută între cunoaşterea realităţii extralingvistice (lucrurile) şi cunoaşterea limbii (cuvintele), între ceea ce aparţine semnificaţiei lingvistice, modul în care fiecare limbă în modul său propriu concepe realitatea, şi ceea ce aparţine cunoaşterii lucrurilor (Geckeler 1971: 180). În lexicologia tradiţională conţinutul cuvintelor este identificat adesea cu realitatea extralingvistică, aceasta întrucât cele două sunt foarte apropiate, vocabularul fiind ultimul strat înainte de trecerea spre realitate (Geckeler 1971: 180). Limbajele de specialitate aparţin tradiţional părţii vocabularului numită masa vocabularului ori, mai nou, lexicului specializat în opoziţie cu lexicul comun sau lexicului nestructurabil al unei limbi în opoziţie cu lexicul structurabil. Limbajele de specialitate sau, mai precis, terminologiile diferitelor domenii ţin mai degrabă de cunoaşterea lucrurilor decât de cunoaşterea limbii.

Deşi nu s-a ocupat în special de problema terminologiei, aceasta este prezentă la Coşeriu în diferite note de subsol, paragrafe, pagini din diferite lucrări sau chiar tratată într-un articol, *Palabras, cosas y terminos*, publicat în 1987 (cf. Munteanu 2010). Motivul principal al consideraţiilor referitoare la terminologie ţine de delimitarea obiectului de studiu al lexematicii, aşadar din perspectiva celei dintâi dintre cele şapte distincţii preliminare. Orice terminologie reprezintă o nomenclatură pentru clase de „lucruri" recunoscute dinainte ca atare, în timp ce limba comună distinge lucrurile din momentul în care le numeşte. În opoziţie cu lexicul structurabil, terminologiile reprezintă aspectul cel mai puţin structurat al lexicului, terminologiile fiind nomenclaturi enumerative. În timp ce terminologiile uzează de delimitări existente între lucruri, lexicul structurabil implică delimitări în intuirea realităţii (Cassirer 1994; Munteanu 2010).

7. Locul terminologiei botanice linnéene din perspectiva lexematicii

Scopul pentru care naturalistul suedez Carl Linné a generalizat terminologia botanică binară l-a constituit necesitatea cunoaşterii cât mai adecvate a lucrurilor. Taxonomia linnéană comportă două elemente: clasificarea şi nomenclatura, iar, pe baza clasificării după criteriul organelor sexuale ale plantelor şi a diferitelor surse lexicale, Linné creează ulterior nume de plante după sistemul binar: gen şi specie. Spre deosebire de terminologiile altor domenii de specialitate, termenii botanici creaţi de Linné sau după modelul lui Linné sunt

BDD-A1220 © 2011 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.82 (2026-11-18 08:13:44 UTC)

elemente ale unei limbi artificiale realizată pornind de la cuvinte de bază de origini diferite (latină, greacă sau de la numele unor persoane care i-au reţinut lui Linné atenţia etc.) cu ajutorul unor sufixe latineşti, aşadar o limbă ştiinţifică latinizată, o *lingua franca* a specialiştilor din domeniu.

Dintre trăsăturile terminologiei ştiinţifice botanice trebuie menţionată, în această discuţie, arbitrarietatea denumirilor impuse de Linné. De exemplu, în semn de batjocură faţă de Buffon (mare naturalist francez contemporan lui Linné), în momentul în care descoperă un gen nou, Linné îi dă numele lui Buffon, însă cu un singur *f*, după lat. *bufo* „broască râioasă" (Váczy et al. 1999: 25). În semn de recunoştinţă faţă de regele Gustav al Suediei, la descoperirea unui gen vegetal nou, îi dă numele acestuia: Gustavia L. (Váczy et al. 1999: 26).

8. Concluzii

Terminologia botanică din perspectivă general lingvistică reprezintă o categorie tradiţională din masa vocabularului sau din lexicul specializat. Însă, din perspectiva lexematicii, nu reprezintă o structură lexicală, fiind eliminată încă de la început din obiectul de studiu, conform primei distincţii coşeriene. Operându-se eliminări succesive de elemente de vocabular prin intermediul următoarelor şase distincţii, obiectul lexematicii se reduce vizibil, în folosul identificării modului propriu prin care fiecare limbă îşi structurează semnificaţiile. Până la acel nivel însă terminologia botanică nu ajunge întrucât are în vedere lucrurile, reprezintă, aşadar, parte din primul segment de vocabular lăsat de o parte de către lexematică.

BIBLIOGRAFIE

*** *Dicţionarul limbii române. Serie nouă* (DLR), vol. VIII, partea a 2-a, Litera *P* (*pe – pînar*), Bucureşti, Editura Academiei Române, 1974.

Cassirer 1994 = Ernst Cassirer, *Eseu despre om. O introducere în filozofia culturii umane*, traducere de Constantin Coşman, Bucureşti, Editura Humanitas.

Chifu 2003 = T. Chifu, *Dicţionar etimologic de botanică sistematică*, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza" Iaşi.

Coseriu 1964 = Eugenio Coseriu, *Pour une sémantique diachronique structurale*, în „Travaux de linguistique et de littérature", II, 1, Strasbourg, p. 139–186.

Coşeriu 1994 = Eugen Coşeriu, *Prelegeri şi conferinţe (1992–1993)*, Iaşi [Supliment la „Anuar de lingvistică şi istorie literară", t. XXXIII/1992–1993].

Geckeler 1971 = Horst Geckeler, *Strukturelle Semantik und Wortfeldtheorie*, München, Wilhelm Fink Verlag.

Knapp 2011 = Sandra Knapp, *What's in a name? A history of taxonomy. Linnaeus and the birth of modern taxonomy*, în „Natural History Museum". http://www.nhm.ac.uk/nature-online/science-of-natural-history/taxonomy-systematics/history-taxonomy/index.html (consultat la 15.07.2011, 15.40).

BDD-A1220 © 2011 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.82 (2026-11-18 08:13:44 UTC)

Milică 2010 = Ioan Milică, *Modele naive şi modele savante în reprezentarea lingvistică a realităţii: denumirile de plante*, în „Limba română”, nr. 11–12, anul XX, http://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=1077 (consultat la 15.07.2011, 14.00).

Munteanu 2010 = Cristinel Munteanu, *Teze despre problema terminologiei. Perspectiva lui Eugen Coşeriu*, nr. 1–2, anul XX, http://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=841 (consultat la 17.07.2011, 9:45).

Váczy et al. 1999 = Kálmán Váczy, Aurel Ardelean, Katalin Bartók, *Carl Linné (1707–1778). Viaţă, operă, destăinuiri*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, p. 1–60.

THE BOTANICAL TERMINOLOGY FROM THE PERSPECTIVE OF EUGENIO COSERIU

ABSTRACT

The botanical naming system created by Linné is appreciated for the unique linguistic contribution in that it brings order in the apparent disorder of things. The purpose of the communication is to establish the place of this terminology in vocabulary from the perspective of Coseriu. Without minimizing the contributions of all biologists over the centuries, two names are important for establishing the botanical terminology. Teofrast, the disciple of Aristotle, promotes a classification system for plants, system used up to the eighteenth century.

The system denominative de Linné, created in the eighteenth century, is used today in the field, of course with some modifications. This is an artificial and arbitrary system, created from practical reasons, the names are labels for things they designate. At the base of structural semantics Coseriu fixed seven distinctions to identify the object of research. The first distinction is between things and language and involves the distinction between knowledge of the language and the knowledge of things. Many sections of the vocabulary are eliminated by the following six distinctions, the object of the structural semantics is visibly reduced to determine how each language structures its own meaning. But up to this level the botanical terminology doesn't arrive because it concerns the things, it thus represents a part of the first segment of vocabulary left to one side by the structural semantics.

Key-words: *botanical terms, common name, scientific name, structural semantics, cognitive model.*

BDD-A1220 © 2011 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 18.97.14.82 (2026-11-18 08:13:44 UTC)